

Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana

MAIG.—1917

DOCUMENTOS INEDITOS

del Pontificado del
Rdmo. D. Francisco Ferrer
Obispo de Mallorca
(1467-1475)

(Sigue la ordenación del Obispo *Gisartense* en 20
de junio de 1468)

Antonio Dureta filio ven. Jacobi Dureta civis
Ma.

Guillmo. Bramona filio Bartholomei Bramona
mercatoris quondam.

Antonio Amadams filio ven. Jacobi Amadams
civis.

Antonio Colom filio Petri Colom corretgerii
quondam.

Bernardo Armadams filio ven. Raphaelis Ar-
madams civis quondam.

Jacobo Ribes filio Bernardi Ribes paratoris.

Jacobo de Mas filio ven. Jacobi de Mas dierum
minoris civis quondam.

Petro Arnau filio Joannis Arnau de Sineu.

Bernardino Bossi filio Francischi Bossi boce-
rii Ma.

Michaeli Muntanyans filio honor. Michaelis
Muntanyans civis quondam.

Bernardo Far filio Vincentii Far molinerii.

Francisco Alamany filio Jacobi Alamany mer-
catoris dispensando cum eodem supra defectu
natalium quem patitur cum sit genitus de soluto
et soluta.

Danieli Vallariola filio Jacobi Vallariola, boti-
guerii.

Ludovico Mirò filio venerabilis Ferrant miro-
ni mercatoris. Iste juravit in posse dicti dni. vi-
carii quod intentio sua est presbiterandi.

Nicholao Pages filio Joannis Pages mercatoris.

Guillmo. Català filio Jacobi Català vanoneni
quondam. Iste juravit ..

Francino Babiloni filio Raphaelis Babiloni pa-
ratoris.

Petro Veny filio Petri Veny mensuratoris
bladi.

Jacobo Garcia filio Joannis Garcia magistri
axie.

Joanni Anthonio Terriola } filio venerabilis Pau-
li Terriola maioris
dierum civis.

Joanni Pauli Terriola }
Melciori Basset filia Martini Basset textoris li-
ni quondam.

Fratri Vincentio Joanni Ordinis Beate Marie
de Carmelo filio Simonis Joannis textoris lini.

Petro Roesthes filio Petri Roesthes barbiton-
soris.

Bartholomeo Benhaïam filio discreti Martini
Benhaïam notarii.

Vincentio Amades filio Joannis Amades civis
quondam.

Joanni Rey al filio Dionisii Rey al civis quon-
dam.

Antonio Sastre filio Xristofori Sastre fusterii.

Jacobo Terrades filio Jacobi Terrades civis
quondam.

Petro Soler nutrito in domum discreti Pe-
tri Soler presbiteri, dispensando cum eo supra de-
fectu natalium cum sit genitus de presbitero et
soluta.

Joanni Vilalonga filio venerabilis Andree Vi-
lalonga civis.

Joanni Albertini } filio venerabilis Petri Alber-
tini domicelli.

Bernardo Servia } filio Gabrielis Servia cirur-
Michaeli Servia } gici.

Joanni Marcho filio Petri Marco tantederii
quondam.

Antonio Pachs filio Matiani Pachs agriculto-
ris.

Bartholomeo Joanni nutrito in domum ho-
nor. Anthonii Joannis canonici Majoric. dispensan-
do secum supra defectu natalium quem patitur
cum sit genitus de soluto et soluta.

Joanni Caldes filio Guillmi. Caldes de Vialfas.

Joanni Calafat filio ven. Anthonii Calafat mer-
catoris.

Fratri Francisco Mas }
Fratri Bernardo Bellestarii } Ordinis Beate Ma-
Fratri Matheo Flaguer } rie Angelorum.
Fratri Matheo Carbonell }
Fratri Bartholomei Jacobi }

Et ipsa eadem die XX Juni prefatus dnus. Epus. in eadem aula Episcopalis Palatii de licentia dicti honor. Gomeni de Turri vic. generalis rpomovit ad ordines acolitatus scolares sequentes:

Acoliti

Fratrem Franciscum Mas
 Fratrem Bartholomneum Balastarii
 Fratrem Matheum Flaquer
 Fratrem Marchum Carbonell
 Fratrem Bartholomeum Jacobi
 Fratrem Julianum Nadal
 Fratrem Petrum Maii
 Bartolomeum Ossoa clericum.
 Ven. Petrum Vinyoles clericum.
 Bernardo Michaellem clericum.
 Dominicum Rossell clericum.
 Gabrielem Rossell clericum.
 Anthonium Beyasser clericum.
 Fratrem Sabastianum Garcia ordinis Beate Marie de Carmelo.
 Anthonium Segrera clericum ecclesie de Lucho.
 Jacobum Segui clericum.
 Fratrem Anthonium rovira ordinis Sancti Dominici.
 Fratrem Anthonium Roma ordinis Sancti Dominici.
 Rursus autem die martis XXI Junii anno predicto. prefatus Revmus. Dnus. Episcopus in dicta aula tinelli Episcopalis Palatii de licentia honorabilis Gomeni de Turri vicarii antedicti contulit tonsuram scholaribus sequentibus:

Raphaeli Vallariola filio Janfredi Valleriola cal-saterii.
 Barth. Galiana Xerques filio Joannis Xerques brasserii.
 Francisco Thome Arnau filio Jacobi Arnau sartoris.
 Joanni Samates filio Michaelis Samatas paserii quondam.
 Michaeli de Pachs filio honor. Michaelis de Joanoto de Pachs Pachs militis.
 Guillmo. Garcia filio honor. Anthonii Garcia, decretorum doctoris, civis. Dispensando secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus ex soluto et soluta.
 Joanni Jofra filio discreti Petri Jofra notarii.
 Anthonio Metga filio discreti Joannis Michaelis Metga notarii.
 Petro Monyos filio Petri Monyos paratoris.
 Michaeli Maii filio Michaelis Mayni fornerii Dispensando secum super defectu natalium quem patitur cum sit genitus de soluto et soluta.
 Gabrieli Garcia filio Joannis Garcia magistri axie.
 Bartholomeo Lodra filio Joannis Lodra paratoris Maioricarum.
 Joanni Cassador filio Georgii Cassador sartoris.
 Guillmo. de Sancto Joanne filio honor. Guillmi de Sancto Joanne Domicelli, Dispensando

cum eodem sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de soluto et soluta.

Babstista salia filio venerabilis Bernardi Salia mercatoris et botiguerii Maioricarum.
 Petro Ferrando filio Petri Ferrando fusterii.
 Guillmo. Segrera filio Guillmi. Segrera lapiscide quondam.
 Christoforo Pou filio Martini Pou apiscide.
 Anthonio Garcia nutricato in domo honor Martini Garcia canonici Cesaraugust. dispensando secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de pbro. et coniugata.
 Joanni Segura filio discreti Petri Segura notarii.
 Francisco Aymarich filio discreti Bernardi Aymarich chirurgici quondam.
 Petro Aymarich dam.
 Babstiste Riera filio ven. Mathei Riera mercatoris.
 Thome Rubert Çagranade filio Joannis Çagranade civis.
 Petro Dangel filio Petri Dangel mercatoris quondam.
 Joanni Babiloni filio Bernardi Babiloni paratoris.
 Matheo Perpinyà filio Juliani Perpenyà de stalenchs.
 Jacobo Arnau filio Jacobi Arnau botiguerii.
 Fratri Joanni Torrent ordinis Sancte Trinitatis.
 Guillmo. Martini Moser nutricato in domo discreti Anthonii Mosser presbiteri, dispensado secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de presbitero et soluta.
 Raphaeli Aulesa filio honorabilis Raphaelis Aulesa legum doctoris civis quondam.
 Fratri Luche Monyos ordinis Beate Marie Mercedis.
 Michaeli Fugeda filio Joannis Fugeda argenteerii.
 Raphaeli Pastor filio discreti Georgii Pastor notarii.
 Anthonio Carras filio Jacobi Carras textoris lane.
 Anthonio Mora filio Anthonii Mora paratoris.
 Michaeli Oliva filio Nicholay Oliva civis.
 Gabrieli Riera filio Petri Riera apothecarii.
 Fratri Petro Mut
 Fratri Beruardo Jordani
 Fratri Onofrio Martini
 Fratri Stephano Avellà } Ordinis Fratrum Minorum.
 Babstiste Pages filio Joannis Pages mercatoris.
 Joanni Moy filio ven. Arnaldi Moy militis quondam.
 Bernardo Gali filio Matiani Gali paratoris ville Inche Maioricarum.
 Anthonio Carbonell filio Bernardi Carbonell paratoris quondam.
 Gaspari Guitard filio Guillmi. Guitard paratoris Maioricarum.
 Nicholay Gibert filio Ferrani Gibert insule Minoricarum.
 Baltasari Thome filio honor. Thome Thome militis quondam.
 Raymundo Vitalis filio Petri Vitalis colteller.
 Vincentio Bossi filio Bernardi Bossi fabri.

Joanni Belloch filio Joannis Belloch barbiton-
soris.

Onofrio Garrell filio Bernardi Garrell paratoris.
Francisco Gilabert filio Raphaelis Gilabert cur-
titoris.

Bernardo Leopart filio Bernardi Leopart para-
toris.

Antonio Perpinyà filio Nicholay Perpenyà fa-
bri quondam.

Joanni Carill filio Joannis Carill boterii.

Joanni Lodra filio Joannis Lodra paratoris.

Martino Aurich filio Joannis Aurich baynerii.

Bononaci Berard filio Pontii Berard sabonerii
quondam.

Petro Betnasser filio Bernardi Betnasser parro-
chie Pollentie.

Antonio Figuerola filio Anthonii Figuerola pa-
ratoris.

Petro Arbona filio Petri Arbona de Alarono
quondam.

Francisco Gual filio Anthonii Gual ville Inche
quondam,

Bernardino Saure filio Anthonii Saura para-
toris.

Bartholomeo Mir filio Raphaelis Mir paratoris.

Antonio Gerona filio discreti Anthonii Gero-
na notarii quondam

Gaspari Berard filio honor. Nicholay Berard
legum Doctoris, civis.

Michaelis Gual filio Gabrielis Gual de Santa-
nyno.

Joanni Ferrando filio Jacobi Ferrando notarii.

Ludovico Miro filio Augustini Miro cansidici.

Bernardino Riera filio Laurentii Riera chirurgici.

Francisco de Pau filio Petri de Pau mercatoris
quondam.

Joanni Babiloni filio Bernardi Babiloni parato-
ris.

Raymundo Samata filio Bernardi Samata quon-
dam paratoris.

Bartholomeo Frontera filio Anthonii Frontera
parrochie Sullaris.

Joanni Çaportella filio Leonordi Çaportella bo-
tiguerii.

Michaeli Marti filio ven. Gasparis Martini ci-
vis quondam.

Joanni Sorell filio Joanni Sorell arteperedor.

Antonio Serra filio Anthonii Serra chirurgici.

Bernardo Berga filio ven.^{is} Gabrielis Berga
civis.

Joanni Begur filio Guillmi. Begur paratoris.

Joanni Serra filio Mathei Serra pelliparii.

Petro Saure filio Thome Saure ville Inche.

Bartholomeo Basse nutritato in domo ven. An-
thonii Basse Rectoris de Manachor, dispensando
secum sup. defectu natalium quem patitur cum
sit genitus de presbitero et soluta.

Bartholomeo Avella filio Bartolomei Avella
paratoris quondam.

Joanni Domingo Nicholay filio ven.^{is} Joanni
Nicholay civis.

Andree Pascal filio Petri Pascalis de Pollensa.

Joanni Reyall filio Reyall de Sineu.

Vincenzio Canyet filio discreti Francisci Ca-
nyet notarii.

Bartholomeo Prats filio Michaelis Prats para-
toris.

Joanni de Puges filio Raymundi de Puges
diocesis olorensis Regni Francie, habitatoris Maio-
ricarum familiaris Revcrendissimi domini Fran-
cisci divina miseratione Maioric. Episcopi.

**

Et die eadem martis vicesima prima mensis
Junii anno predicto hora vesperorum in aula ti-
nelli Episcopalis Palatii de licentia prefati hono-
rabilis Domini Gomeni Vicarii generalis, prefatus
Reverendissimus Dominus Episcopus promovit
ad ordinis acolitatus scolares sequentes:

Petrum Avinyó clericum Maioric.

Blasium Mir clericum Maioric beneficiatum.

Melicioren: Olivor clericum.

Joannem Anfos clericum.

Simonem Servera clericum.

Petrum Pahoner clericum.

Fratrem Joanem Monfort } Ordinis Fratrum
Fratrem Petrum Mayol } Minorum.

**

Inque autem die mercurii vicesima secunda
mensis Junii anno predicto prefatus Reverendis-
simus Dnus. Episcopus de licentia prefati honor.
vicarii generalis in aula tinelli Episcopalis Palatii
contulit primam clericalem tonsuram scolaribus
sequentibus:

Manueli Belviura filio Francisci Belviura mer-
catoris Maioricarum.

Joanni Planes filio Petri Planes paratoris Maio-
ricarum.

Guillmo. Matheu filio ven. Guillmi. Mathei ci-
vis Maioricarum.

Antonio Remiro filio discreti Joannis Remiro
notarii.

Joanni Sobirats filio Jacobi Sobirats assannato-
ris.

Bernardo Cases filio Petri Cases sartoris.

Bernardo Coll filio Bernardi Coll paratoris.

Francisco Gomis filio Bartholomei Gomis bay-
nerii.

Berengario Caralt filio Gasparis Caralt barbiton-
soris Maioricarum,

Bernardo Torrella } filio ven. Sanxis Torrella
civis Maioricarum quon-
dam.

Petro Torrella }

Joanni Sametla filio discreti Bartholomei Ça-
mella notarii.

Ludovico Català filio Eicholay Català textoris
lane.

Francisco Bernadino Busquets filio ven. Meli-
cioris Busquets civis.

Joanni Desi filio Joannis Desi virgarii Curie
Gubernationis Moioricarum.

Cosme Lobet filio Lobet apothecarii.

Bartholomeo Colom filio ven. Anthonii Colom
civis Maioricarum.

Perelos Burgues filio honor.^{lis} Francisci Burgues militis.

Luche Alamany Anglade filio Francisci Anglade mercatoris.

Joanni Babbiste Monyos filio Francisci Monyos textoris lini quondam.

Ludovico de Santia habitatori Maioricarum servitori Reverendissimi Moioric. Episcopi, filie legitimo Roderici de Santia vile de Sixar Diocesis Cesaraugustensis.

Babbiste Salom filio venerabilis Anthonii Salom mercatoris Maioricarum quondam.

Jacobo Axertell filio Jacobi Axerteli ville Pollentie quondam.

Michaeli Aguiló filio Michaelis Aguiló blanquerii Maioricarum.

Bernardo Matheu Massanet filio honor. Jacobi Massanet civis Maioricarum.

Joanni Parera filio honor. Anthonii Parera civis Maioricarum.

Anthonio Aguiló filio Michaelis Aguiló blanquerii Maioricarum.

Latzaro Piris nutricato in domo discreti Martini Piris presbiteri, dispensando secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de presbitero et soluta.

Anthonio de Demeto filio honor. Joannis de Demeto militis Maioricarum.

Arnaldo Comelles filio ven. Francisci mercatoris Maioricarum quondam.

Francisco Barthomeu } filio ven.^{lis} Joannis Barthomeu mercatoris Maioricarum.

Michaeli Barthomeu }

Matiano Benhaiani filio Barthomei Benhaiani mercatoris quondam.

Bernardo Mercer filio Joannis Mercer quondam civis Maioricarum.

Matheo Far filio Vincentii Far molinerii.

Ferdinando essa filio Anthonii essa sutoris quondam.

Babbiste Comes filio Anthonii Comes fusterii.

Alfonso } Pardo filio honor. Paroto Pardo militis.

Paroto }

Michaeli Busquet filio Latzari Busquet mercatoris.

Guillmo. Durbau filio Jacobi Durbau parrochie Vallisdemuça.

Anthonio Albons filio Bernardi Albons candalerii cere.

Michaeli Ledó filio Michaelis Ledó ostalerii.

Jacobo Carbonell filio Bernardi Carbonell paratoris quondam.

Michaeli Maria filio Michaelis Maria flassaderii.

Danieli Perard filio Joannis Berard saboneri.

Jacobo Paschasi filio Jacobi Paschasi parrochie de Muro.

Anthonio Benimelis filio Joannis Benimelis.

Petro Far filio Anthonii Far blanquerii

Laurentio Muntanyans filio ven. Joannis Muntanyans civis.

Petro Mas filio Matiani Mas sutoris.

Gabrieli Mas filio Gabrielis Mas sutoris.

Joanni Pou filio Michaelis Pou fusterii, dispensando secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de soluto et soluta.

Jacobo Morla filio Jacobi Morla textoris lane et lini.

Gabrieli Rosselló filio Jacobi Rosselló notarii quondam.

Vincentio Ferrer filio Bernardi Ferrer insule Minoricorum.

Joanni Ferrando filio Joannis Ferrando quondam.

Petro Berard filio honor.^{lis} Nicholay Berard legum doctoris, civis.

Nicholao Massanet filio Michaelis Massanet caldarerii.

Raphaeli Piquó filio Jacobi Piquó sartoris Maioricarum quondam.

Michaeli Jover filio Michaelis Jover boterii Maioricarum.

Anthonio Cantarelles filio Guillmi Cantarelles textoris lane Maioricarum.

Arnaldo Moy filio honor. Arnaldi Moy militis Maioricarum quondam.

Marcho Domanech filio Luche Domanech blanquerii.

Paulo Sagarra filio Petri Sagarra lapiscide quondam.

Francisco Talens filio Anthonii Talens.

Gabrieli Garriga filio Guillmi. Garriga parrochie de Rubines Diocesis Maioricarum, quondam.

Gaspari Botelles nutricato in domo Bartholomei Botelles paratoris quondam, dispensando secum sup. defectu natalium quem patitur cum sit genitus de soluto et soluta.

Anthonio Segui filio Petri Segui ville Pollentie Diocesis Maioricarum.

Nicholao Morell filio Bernardi Morell quondam, mercatoris Maioricarum.

Thome Castelló filio Laurenti Castelló paratoris Maioricarum.

Joanni Puig alias Jacomi filio Jacobi Jacomi de Sancelles diocesis Maioricarum.

Salvatori natali filio Bartholomei Natalis paratoris Maioricarum.

Nicholao Donat filio Joannis Danielis Donat marinarii quondam.

Arnaldo Bernardi Portell filio honor. Joannis de Portell utriusque juris doctoris civis Maioricarum.

Peroto Spanyol filio ven.^{lis} Nicholay Spanyol civis Maioricarum.

Sebastiano Ferrer filio Christofori Ferrer parrochie de Vialfas diocesis Maioricarum.

Salvatori Roger filio Pauli Roger mercatoris.

Por la copia

FRANCISCO FRONTERA, *seminarista*.

(Continuará)

PUBLICACIONS REBUDES DURANT L'ANY 1916

Llibres i follets

Alcover (Antoni M.^a).—Aplec de Rondaies Mallorquines.—Rebut durant l'any el tom VII.—(Donatiu de l'autor).

Almanaque (de El Felanigense) para 1917.—Felanitx.—B. Reus.—(S. a. : 1916).—(D.^{iu} del setmanari *El Felanigense*).

Balance (de situación económica del Ayuntamiento de Palma) en 1.º de Enero de 1916.—(S. l. : Palma de Mallorca).—J. Tous.—(S. a. : 1916).—(D.^{iu} de l'Excm. *Ajuntament de Palma*).

Batista y Roca (Joseph M.^a).—Catàlech de les obres lulianes d'Oxford. Barcelona.—Casa de Caritat.—1916.—(D.^{iu} de l'autor).

Borrás (J.).—Sistema Científico Luliano (exposición y crítica a la vez) precedido de algunas consideraciones acerca del método o arte en general y acerca del arte de pensar en particular. Conferencia leída en el salón de sesiones del Excm. Ayuntamiento de Palma el día 26 de Junio de 1915.—Palma de Mallorca.—J. Tous.—1916.—(D.^{iu} de D. *Benet Pons*).

Brasile Moderno.—Genova.—S. A. I. G. A. Armanino.—(S. a.).—(D.^{iu} de M. E. *Contamine de Lalour*).

Concert de Musique Brésilienne à l'occasion du cinquième Congrès de la Société Internationale de Musique donné par M. Elpidio Pereira avec le gracieux concours de Mmes Koenig et Clotilde de Rio Branco et de Mlle Luiza Amelia Bocayuva.—Paris.—Société Générale d'Impression.—(S. a. : 1914).—(D.^{iu} de id.).

Cuenta del Presupuesto (del Ayuntamiento de Palma). Año 1915.—Palma.—J. Tous.—1916.—(D.^{iu} de l'Excm. *Ajuntament de Palma*).

Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemne recepció pública de D. Lluís Segalà y Estalella el día 12 de novembre de 1916.—Barcelona.—Casa Provincial de Caritat.—1916.—(D.^{iu} de la *Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*).

Ferrà (Miquel).—Ramón Lull valor universal. Conferencia llegida per, a la Casa de la Ciutat de Mallorca, dia 5 de Juliol de 1915.—Mallorca.—Josep Tous.—1915.—(D.^{iu} de D. *Benet Pons*).

Figueiredo (Fidelino de).—Sociedade Portuguesa de Estudos Historicos. O que é a Academia das Sciencias de Lisboa. (1779—1915).—Porto.—Empresa Litteraria e Typographica.—1915.—(D.^{iu} de l'autor).

Forteza y Cortés (Tomás).—Gramática de La Lengua Catalana. Obra premiada en el Certamen de Ferias y Fiestas de Palma de 1881, Con un prólogo por el M. I. Sr. D. Antonio M.ª Alcover.—(S. l. : Palma de Mallorca).—Escuela-Tipográfica Provincial.—1915.—(D.^{iu} de D. *Francesc S. Forteza, Frè.*).

Gibert i Olivé (Agusti M.^a).—Excursions Arqueològiques. Temples pagans de la Tarragona romana.—Tarragona.—Llorens i Cabré.—1916.—(D.^{iu} de l'autor).

Macabich Llobet (Isidoro).—Santa María la Mayor. Los cronistas. (Apuntes históricos).—Ibiza.—Mariano Tur.—1915.—(D.^{iu} de l'autor).

Melgar (Francisco). «Páginas de actualidad». 1914-1915. La Guerra Alemana. En Desagravio.—Paris.—«Lux».—1916.—(Rebut pel correu).

Memoria (Décima cuarta) anual de «La Mutual Franco-Española». Sociedad de Previsión y Caja de Ahorros Popular. Por el año que terminó en 31 de Diciembre de 1915.—Madrid.—La Mañana.—(S. a. : 1916).—(Se nos ha remès pel correu).

Parera (Juan).—Noticies Històriques Sobre l'antic Santuari de Crestaig.—Mallorca.—S. Pizà.—1911-14.—(D.^{iu} de l'autor).

Pons Fàbregues (Benito).—Guía de la Administración Municipal de Palma Capital de Baleares para el bienio 1916-1917.—Palma de Mallorca.—J. Tous.—1916.—(D.^{iu} de l'autor).

Pons Fàbregues (Benito).—Informe sobre la cesión de las murallas de mar al Excmo. Ayuntamiento emitido por D.—Palma de Mallorca.—J. Tous.—1916.—(D.^{iu} de l'autor).

Presupuesto Ordinario (del Ayuntamiento de Palma) Año 1916. Aprobado por el Ayuntamiento en 9 de Julio, por la Junta Municipal en 17 Agosto y por el Sr. Gobernador en 22 Noviembre de 1915.—Palma.—J. Tous.—1915.—(D.^{iu} de l'Excm. *Ajuntament de Palma*).

Privilegis i ordinacions de les valls pirenenques editats per Ferràn Valls Taberner.—Rebut durant l'any el tom I que conté Vall d'Aràn.—(D.^{iu} de D. *Ferràn Valls*).

Proyecto de Apéndice al Código Civil Español redactado por la mayoría de la Comisión especial de Derecho Foral de las islas Baleares y voto particular formulado sobre dicho proyecto.—Palma.—Escuela Tipográfica-Provincial.—1916.—(D.^{iu} de D. *Pere Sampol i Ripoll*).

Quesnel.—Les grands Artisans de l'arbitrage et de la paix.—Paris.—Vaugirard.—(S. a.). (D.^{iu} de M. E. *Contamine de Lalour*).

Riber (Llorenç).—Vida i Actes del reverent Mestre i benaventurat Màrtir Ramón Lull. Ara novellament escrits per Conferències llegides en la sala de sessions per invitació del Excel·lentíssim Ajuntament de Palma de Mallorca, i publicades per son acort i a ses despeses.—Mallorca.—Josep Tous.—1916. (D.^{iu} de D. *Benet Pons*).

Santamaria Monné (Joan).—Centre Excursionista. Terrassa. L'art del bon excursionista Discurs llegit en l'acte Inaugural de Curs 1915-1916 del Centre Excursionista de Terrassa.—(S. l. : Terrassa).—Morrall i C.^a—(S. a. : 1916).—(D.^{iu} del Centre Excursionista de Terrassa).

Science (L.) française.—Paris.—Larousse.—1915—(D. del Institut d'Estudis Catalans).

Sepet (Marius).—Analyse historique et littéraire de Joinville.—(S. l.—S. i.—S. a.).—(D.^{iu} de M. E. Contamine de Latour).

Societat Catalana d'Heràldica. Barcelona.—(Reglament, per Enric Ráfols).—Barcelona.—Oliva de Vilanova.—(S. a. : 1916).—(D.^{iu} de la Societat Catalana d'Heràldica).

Valenti (José I.).—El Ilmo. y Rvdmo. Sr. Doctor D. José Miralles y Sbert Obispo de Lérida. Estudio biográfico compuesto a ruego del Excmo. Ayuntamiento de Palma y leído el día 31 de Diciembre de 1915 en la Sala de sesiones de esta Corporación.—Palma de Mallorca.—José Tous.—1916.—(D.^{iu} de D. Benet Pons).

De la Delegació de Publicacions i Documents de l'Excm. Ajuntament de Barcelona, la que'ns obsequia (i le hi agraim de tot cor) remetent-nos, a mida que surten a llum, els volums del *Manual de Novells Ardits* i els de *Rúbriques de Bruniquer*; havem rebuts el tom XV de la primera d'aquestes obres i el IV de la segona.

El Soci Corresponent M. E. Contamine de Latour nos ha enviats, apart d'alguns follets, dels que havem donat compte més amunt, dos números de *Paris-Salon*, un d'*Album Trimestrel*, *Affiches & Estampes* i un fragment de *Archaeologia de Paris*.

Per últim, son arribats a poder nostre quatre opuscles referents a la Guerra Europea.

Revistes

La llarga llista de publicacions que per canvi amb el nostre BOLLÉTI rebem desde temps enrera, s'augmentà durant l'any anterior amb les següents:

Revista Balear de Ciencias Médicas. Segona época.—Palma.

La Revista.—Barcelona.

Idearium.—Bilbao.

La Renovation.—Marsella.

Ciutat de Mallorca 1.er Janer de 1917.

El Secretari-Bibliotecari,

P. A. SANXO.

Historia de Mallorca

del

Dr. Mn. Juan Binimelis

Codi Serra-Cortada

Llibre III

CAP. III

Deis primers Pobladors de Mallorca après de presa per lo Rey D.ⁿ Jaume.

Consta ja llargament en lo llibre primer quinas nacions foren les qui vingueran a poblar les Illas Belears, y quantes foren les nacions, y varias gens qui los dominaren en diuersos temps contant desde el Diluui universal, y es trobe que los primers pobladors de las Illas foren los Caspios y fenices que vingueran en tubal net de noe los anys 143 apres del Diluui | 12 g. y poblaren en elles fensa esta gent rustica, é, indomita qui sa per estar tan remota, y apartade dels viures, y tractos de les altres gens, als quals Gerion y Hercules en alguna manera domaren, e instruiren en las Humanes. Apres de estos succhiren los Grechs que vingueran apres de la destruccio de troya á poblar á Mallorca com á gent vagabunda, y dispersa que enaue per la costa i Illas del mar mediterraneo, á estos seguiren los Phruges los anys 904 antes del adueniment de Christo, y apres succhiren los Phenises del tiro, y sidonia, y poblaren en estas Illas; los Cartaginesos feren també apres en Mallorca algunes poblacions per la ribera de la Illa (com auem dit en la primera part) per ocasió que deyen ells del comersi, y contractació que desitjauen tenir ab los Mallorquins, y era la llur principal intenció de tanir entrade en España, vingueren apres los romans en temps de Qu. Cecilio Metello, y possehiren en violencia, y forse de armes estas Illas. Apres los dominaren los Vandalos, y tantost apres | 13 vingneren en gran potencia los godos y del tot los stirpiren, y es feren Señors absoluts de las Illes de España. Apres de mols anys ocuparen dites Illas los moros de Affrica ab la entrade quels donà lo traydor del Compte D.ⁿ Julià. No passa molt temps apres que les ditas Illas foren ocupades, y presas dels moros per los normandos que lo Compte D. Bernat fill de Pipino ab la flota de la Armade venint de francia occidental cerca los anys 812 de la vingude del Salvador posa cerco sobre Mallorca y la prangue dels moros. Y apres tantost tornà en poder dels moros matexos altre uegade, y en los anys 1125 lo Compte D. Baranguer de Barcelona los

subjugà ab subsidi de Genovesos y Pisans, los quals apres per cantitat de monedes com hauem dit en la primera part Veneran la terra als matexos moros que estauen retirats en les montañes, los quals apres la possehi- ren per temps de 114 pacificament fins que lo Rey D. Jaume primer dest nom lo any 1229 los debellà y 's feu señor **13 g.** del tot de tota la Illa y posa en ella nous habi- tadós, y la pobla de millor gent de Cathe- lans, de Lleyde, de Barcelona, de tortosa, de Villafranca, de Seruera, de Girona, de Cal- des, de Prades, de tarragona, de Manresa, de Marcella, á estos tals partí les terras, y cases tant de la Ciutat, com de tot lo reyne è Illa: en pacte empero que estos aguessen y fossen tinguts de habitar, y fer residencia perçonal en dita Illa. Establis lo Rey les terres tocant à la sua part que li cade de la porció, y per part quant fonch partida la Illa ab lo Rey, y los seus magnats, ço es els primers pobla- dors, y habitants, y ab estos se dona prin- cipi à la abitació, y al cultiuar les terres. Noy auia à les hores en la Illa mes de sis termens de vilas principals ques nomenauen, Pollense, Petra, Artà, Sineu, Montuiri, In- cha y lo terma de la Ciutat, y la montañe que axis nomenaue, sobre dels quals lloch staue compresa tota la Illa, sobre de la qual se feu lo dit Compartiment tres anys apres de Conquistade y lo **14** primer que menà lo Rey fonch que tots los camps, y terras ques podrien regar, el terme, y Circuit de la Ciutat, aquells fossen assignats per proho- mens pere fer e principiari ors per els po- bladors qui voldrien, é jurarien de fer habi- tació continua en la Illa de Mallorca, y assò entengué lo Rey fer, y establir de lo que tocaue à la sua part y porció Real de la sua terra prohibintlos que los tals abitadors, no poguessen alienar ni vendra aquellas terras à altri, ni menis empanorarles. Aquestos esta- bliments foren los primers que teu lo Rey de la sua porcio als 6. de les Idus de 8 bre, 1232. Foren los prohomens y estimadors elets per lo Rey en dita porció, ço es de Barcelo- na fonch elegit Durant Coch, Guillem Des- camp de Tarragona, Pere de Mon Roy, y Guillem Pons de Tortosa, Ramón de Cu- nills, y Bernat de Ruculull de Marcella, Ber- nat Aldoni Gombert, y Hug Rollan; De Lleyde, en Pouet y Pere Juan Scriptor; de mon peller Pere Barceló, y Pere Serre. De Girona Baranguer metge, y Pere de Ocha: los quals per aquella **14 g.** vegada no feren pertició de terres de la orta de la part que cabia a la portió Real per mes de 190 quar- terades, les dames terres del terme. de la Ciutat foren assignades ab Alcherias, y Re-

fals à diversos pobladors; y foren 175 joua- des que reduidas fan suma de 2.800 quarte- rades, y foren los pobladors los següens:

A Guerau Gumbert li fonch assignat lo Refal Benicalbey Algarbià ab 3 jouades de terre que son 48 quarterades de la mesura real de Mallorca. A D. Pedro de Portugal lo Refal Abuell querip ab 8 jouades, y lo refal Alzubtan ab 4 jouades y lo Refal Ha- mem ab 2 jouades y la mitat de la montañe de portopi ab 3 jouades.

A Baranguer Vida, y sos germans lo Re- fal Alxidat ab 5 jouades, y lo Refal Abualab- eth ab 4 jouades, y lo Refal Abenhualen ab tres jouades, y lo Refal Abentaip ab 5. jouades.

A Baranguer den Rebassa lo Refal Abin- cartam ab 4 jouades.

A Bonet de Alzeto lo Refal Alabiat ab 2 jonades y la Alqueria Xocora ab 16 **15** quarterades, y lo Refal Addaray ab 2 joua- des.

A Baranguer de Pajasol, o de Palacio lo Refal Algar ab 4 jouades.

A Baranguer Ballester lo Refal Arcaxach ab tres jouades.

A Pere de St. Melio Scriua del Rey lo Refal toflay Abinlucef ab 10 jouades.

A Bonet de Cegranade la Alqueria Harino ab 10 jouades.

A Guillem de Cera lo Refal Almiaya ab 3 jouades.

A Ramón de Monpeller lo Refal Almaz- mar ab 4 jouades.

A Llorens Gomis lo Refal Annexec ab dos jouades:

Al Hospital de S. Juan lo Refal Alsex ab 5 jouades y lo Refal abmedell ab 2 jouades, y lo Refal Abnezetjar ab 5 jouades.

A Pere de Conques de Monpeller lo Re- fal Benimanlax ab 2 jouades.

A Bernat de Olseto, lo Refal Azabaa ab 4 jouades.

A Ramon Lañy lo Refal Abenmoxarif ab tres jouades **15 g.**

A Jaume de Saferig, lo Refal Aloledi ab 4 jouades.

A Juan Ripoll lo Refal Zufsen li jahia Abimmaltamat ab tres quarterades.

A Baranguer de Moncade lo Refal Jahie Abin Mahomet litixifu ab 2 jouades.

A Baranguer de mont reyal lo Refal talha ab 2 jouades, y lo Refal Addoja ab 2 joua- des.

A Pere Mont ros, y Pere Castell lo Refal mueffde ab 5 jouades.

A Pere Juan de Ceruera lo Refal Azza ha- raxi ab 4 jouades.

A Baranguer Compañy Scriptor lo Refal

Abem nusa Uben Valen, lo Refal ab 4 jouades.

A Ramon Lull lo Refal alzabeti ab dos quarterades.

A Hr. Marsell lo Refal Abencluney ab tres jouades.

A Bernat de Alzeto lo Refal Abenhra que son 4 jouades y lo Refal Aoerca que es una jouade y mitge.

A Jaume Sebater lo Refal Bumusali Jahre jusef que son 4. jouades.

A Jaume de Saferig lo refal Alcancip que son dos jouades.

A la Casa del temple li assignaren les terres **16** ques deyen Ginien Almancha Huamin Almunia Alcobra huantmin axarca que son tres jouades.

A Ferrando P. de pina y à son nebot li assignaren lo Refal Almaracep que son sis jouades.

Los Primers Pobladors que possehiren Alqueries y Refals en la Vila y terma de Inca.

Al Infant de Portugal li fonch assignat en lo dit terme lo Refal Allelutz ab 5 jouades, y la Alqueria Azoch que son 7 jouades, y lo Refal Algennen que son 8 jouades, tot 20 jouades que son 340 quarterades.

A Francesc de Granade lo Refal Alzeitona ab 5 jouades.

A Duran Coch, y à tarescon Cauallers, lo Refal Axaritz, Abolazat, aben bothama, Abeneffa ab 23 jouades.

A meen Peris lo Refal de St. Anni ab 12 jouades, que vuy nomenen Sentiani.

A Baranguer de Moncade lo Refal lam ab 3 jouades, y lo Refal Bilamala ab 8 jouades. **16 g.**

A Ramon de Centelles le Alqueria Hualma ab 10 jouades.

A Martí ferrandis hortola le Alqueria Abenhamar ab 4 jouades, que vuy nomenen Biniamar.

A Pere Albert y Berenguer de Moncade lo Refal luch ab auxerif que son 5 jouades.

A Baranguer Mestre, y a Baranguer Roig de Barcelona, la alqueria Agratex que son 12 jouades.

A Guillem Pons y Pere Castell y montros lo Refal Allazin ab (8) jouades.

A Guillem Boba lo Refal Caymaritz laben leube ab 4 jouades que are nomenen Caimari.

A Alcelm ferri de Marcella la Alqueria dal caxal ab 5 jouades.

A Baranguer den Rabosa lo refal Carcabra ab 2 jouades.

Anen Proeth le alqueria Azzar ab 6 jouades.

A Guillem Consul lo Refal acrexpi ab 5 jouades.

A Arnau de Mont roig le alqueria Benirracla ab 6 jouades, y la alqueria benirocai di ab 6 jouades.

Anen Baral, y enen Betxajdo, y enen **17** Perera de Manresa la alqueria Bilela ab 12 jouades.

A Bernat Porter le alqueria arrechabe ab 6 jouades.

A Domingo de St. Antoni la alqueria anoyne ab 4. jouades.

A Esteua Dezbrull la alqueria bemegezem ab sis jouades.

A Joan Caldes la alqueria abenbunel ab 6 jouades.

A Pere Caldes la alqueria majmon abenbut ab sis jouades.

Ala Casa del templa la alqueria manrissa, que son 15 jouades, ço es 240 quarterades, que are se diu Manresa.

A Marti Roig le alqueria Rocamer ab 5 jouades.

A la Casa del templa lo Refal almajori ab 4 jouades.

A Bonaventura la alqueria lojon algarbia ab tres jouades.

A Bernat de St. Joan le alqueria bruley ab 5 jouades.

A Ramon trener y son jermà le alqueria athanepi ab 6 jouades que vuy nomenen **17 g.** talapi.

A Baranguer Carnicer de Girona la alqueria abenufe ab tres jouades.

A Pere Ferrer de Barcelona lo Refal Xuaib ab 3 jouades.

A Guillem de Mogude lo Refal arrahuin Abenhalaz ab 4 jouades.

A Baranguer de Porsan lo Refal almeth abnalazen ab 5 jouades.

A Baranguer Ripoll y sos germans le alqueria arrachi ab 3 jouades.

A Falquet burzan, la alqueria algoir ab 3 jouades.

A Nicolau Gibeli part de la alqueria algeir ab tres jouades.

A Pere scriua de Lleyda la alqueria beniaziza ab 8 jouades.

A R. Blader de Lleyda la alq. (Tale Alen Ali ab 3 jouades).

A Guillem Bou la alquerie algebeli ab 5 jouades, que son a Incha les Cauallerias de Barcelona.

A Guerau Giosbert la alqueria Huatel ab 5 jouades.

A Guillem Pons part de la dita alqueria Huatiaren ab 4 jouades.

(Aquí venen dins el codi Serra i Cortada 4 fulles en blanc—18, 19, 20, 21—o sien vuit planes, que suplim amb la continuació d'aquestes llistes del «Repartiment» tal com les du la copia d'En Fortuny de Roescas, Llibre III, f. 17-31 g. que transcrivim de lletra més petita, contra-senyant els fols d'En Fortuny amb un estelet devora la cifra).

A Pere Montros part de l'Alcaria Hutiaron ab 4 jouades.

A Marti Ferrendis hortola, lo Rafal Almeris prop de la Vila ab 2 jouades.

A Benet Blancatio, la Alcaria Inahomet Abenjatia Abenxiril ab 5 jouades.

A Garau Bosquets, la Alcaria Mohomet Abenjatia, ab 8 jouades.

A Pera Dortam la Alcaria Albaranca ab 5 jouades (esta en las montañas de Selva.) | 17* g.

A Bernat Mingoç la Alcaria Moraget ab 6 jouades.

A D. Pedro de Portugal lo Rafal Algenne ab 8 jouades.

A Pons de Olzeto y sos companions la Alcaria Orioles ab 6 jouades.

A Bernat Bayner, la Alcaria Almerandi ab 5 jouades.

Als Jueys de la Almudayna, la Alcaria Aduents ab 6 jouades, y lo Rafal Abenbarro ab 4 jouades y la Alcaria Arraya ab 4 jouades.

A Guillerm Sager, la Alcaria Benicalel, ab 3 jouades.

A Bernat Espanoll la Alcaria Benicalel, ab 2 jouades.

A Ramón de Castell Bisbal, lo Refal Almoxarif ab 8 jouades.

A Pere Nunis y Pere Sayrey, la Alcaria xilual ab 30 jouades.

A Ramón Sahi la Alcaria Mencion ab 10 jouades; vuy es llogaret de 30 cases.

A Meon Paris lo Rafal Alamiat ab 4 jouades.

A Barenguer Rabassa lo Rafal Almadrava hau-demnat arrahin ab 9 jouades; de lals | 18* quals lo Rey ne doná 7 jouades a Arnau de Arlet en Almadrava, vuy se din Almadra.

Dels primers pobladors qui habitaren en la Vila e terma de Pollensa y allí possehiren Alcarias y Rafals.

A Barenguer Ferregut li fou assignat la Alcaria Formentor de la part que tocava al Rey ab 10 jouades.

A Bernat Espanoll Bengol mar fontxica ab 12 jouades.

A Barenguer Ferregut lo Rafal Alcubo ab 4 jouades.

A Pera Consalbo Robuster la Alcaria Sant Marti Abenraymar ab 5 jouades.

A Guillerm de la Cere la Alcaria Benimalcithx ab 6 jouades.

A Bernat de St. Cir, la Alcaria Axara ab 15 jouades y la Alcaria Alborge ab 8 jouades.

A Ruis Peris robuster lo Rafal Alcudia ab 2 jouades, vuy es la Ciutat de Alcudia. | 18* g.

A Bernat Despuig de Tortosa la Alcaria Flacanitx ab 8 jouades. Als 8 de las Calendas de setembre 1238 o li fon per la cort adjudicade per sentensia. Apres fon vanuda a Guillerm de Furrixela. Apres de Furrixela, la vané a Barenguer Ferrer de Milà als 9 de las Calendas de Gener 1239.

Alpres empero lo Barenguer Ferrer, la vané al dit Bernat Despuig als 6 de les nonas de Juliol 1242. La qual per succetio, apres previngue a son fill Jaume Despuig als 8 de las Idus de Juliol 1284 y vuy en nostres temps lo nomene Fonolleda.

A Juan xico y de Tovars y de Medi la Alcaria Vila Roya ab 15 jouades de les quals na dona lo Rey a Juan Marti Suaris 3 jouades.

A Ramón Magnet la Alcaria Adoya ab 7 jouades, y la Alcaria Taraxna ab 2 jouades, y lo Rafal Alcael Alachal ab una jouade.

Al Infant de Portugal, la Alcaria a Lluch ab 6 jouades.

A Guillerm Magnet lo Rafal Albecaneta ab 2 jouades.

| 19* A Ruis Peris de Febra, lo Rafal Beneyzatona al 4 jouades.

A D. Pedro de Portugal, lo Refal Alierray ab 2 jouades, y lo Rafal Alfonogella ab 2 jouades y lo Refal Beniloapnar ab 2 jouades.

A Pera Ferrandis lo Rafal Alaztach ab 2 jouades y lo Rafal Alfonogella ab 2 jouades, y lo Rafal Benialepnar ab 2 jouades.

Al Infant de Portugal, la Alcaria ab 2 jouades, y lo Rafal Auriolphas ab 8 jouades, y lo Rafal Sopmila ab 2 jouades, y lo Rafal Abredissa ab 4 jouades, y lo Rafal Palum ab 4 jouades.

A Martí Codonoil, lo Rafal Albundrraraca ab 6 jouades.

A Guillerm de Senceloni la Alcaria Vilanova ab 8 jouades.

A Pere de Mompeller, la Alcaria Montegellos, ab 5 jouades, de las quals lo Rey ne doná 2 jouades, a Marti Suaris.

A Benet escriva y son germa lo Rafal carima ab 4 jouades y lo Rafal Aduleyten ab 4 jouades.

A Ramón Seyer la Alcaria Benigraxes ab 10 jouades.

| 19 g. Al Hospital de St. Juan, la Alcaria Almadrava ab en Maymon ab 5 jouades.

Als Cavallers Templaris, o, a Domingo Navarro de la case del Temple, la Alcaria Attair ab 6 jouades.

A Bernat de Caulles de Barcelona, la Alcaria Beniacean ab 10 jouades, de las quals ne te la mitat Maymo Carnisser de Leyda.

A Garau Gasbert, lo Rafal Abenab dissalem ab 5 jouades.

A Ramón Lull de Barcelona, y sos jermans la Alcaria Bejatron, ab 12 jouades.

A Ramón de Berga, que era jerma major lo Rafal Semorella ab 5 jouades.

A Jaume Pariz nehra lo Rafal Atcachareh Atzabara, ab 2 jouades, y lo Rafal Beniasen ab 2 jouades.

Dels primers pobladors, que habitaren en la Vila y terma de Sineu que en Lengua Arabica se diu Xisneu.

| 20* A Bernat de Mogoda la Alcaria Aljauttin ab 20 jouades.

A Pera de Morell la Alcaria Bennaser ab 6 jouades.

A Bernat Puculull, y als seu 12 lo Rafal Abenatiz ab 8 jouades, y la Alcaria Benigasful ab 8 jouades, y lo Rafal Abuenbraa y Benideni ab 18 jouades.

A Bernat Palet de Barcelona, lo Rafal Nalil ab 5 jouades de les quals lo Rey ne dona 2 a Nicolau Gallart.

A Pera Martell, lo Rafal Vener Abensulos Alguazatia ab 4 jouades.

A Pons de Olyet, y sos companyons lo Rafal HuacnerAlmagzen ab 4 jouades.

A Jaques Sants lo Rafal Culuña, o Colonia ab 12 jouades.

A Guillem Bou de Barcelona lo Rafal meneyrola que are es de Juan Arnau ab 8 jouades.

A Bernat de Perets, y sos jermans lo Rafal Abinascar ab 4 jouades.

A Mre. Nicolau Gallard lo Rafal Abi abos ab 4 jouades.

¶ 20* g. A Guillem de Perets, y son jerma lo Rafal Aurusi Abinacer ab 4 jouades.

Als jueus Bontxarabu ab 5 jouades, y lo Rafal Benutzarbei çoequia ab 5 jouades.

A Guillem de Bañys de Barcelona y a Pinxenes per mitat de la alcaria Xerra ab 10 jouades.

A Frances Gardey de Leyda lo Rafal Axerme-xulla, ab 4 jouades.

A Ramont de Font la Alcaria Castallo, que es are de Juan Arnau ab 10 jouades.

A Domingo Clavell, lo Rafal Benitarell ab 9 jouades, de las quals, lo Rey ne ha donades 2 a Barenguer de St. Melio.

Al Mateix Domingo Clavell, lo Rafal Beniba-ber Algarba ab 2 jouades.

A Guillem Capaner de Barcelona la Alcaria Caybeyra que son las costas, ab 14 jouades, de las quals ne dona lo Rey 7 a Pera de Palau.

A Ramón de Casals de Leyda, lo Rafal Benuz Atagan ab 6 Jouades.

A Bernat Fos de Tortosa lo Rafal Benicadell ab 6 jouades.

¶ 21* A Bernat Romiro de Barcelona, la Alcaria Cutalcestell a la Alcaria Abemulux ab 12 jouades y mitge.

A Arnau Reig de Leyda lo Rafal Apaixani que are nomenen Paxani ab 4 jouades.

A Nicolau Caxnari, lo Rafal Alpumulet Alpaiz ariani ab 4 jouades, y lo Rafal monti ab 6 jouades.

A Pera de Monsó, la Alcaria Oliber ab 7 jouades.

A Guillem de Mata y sos companions, la Alc-aria Benefe ab 8 jouades.

A Guillem lo Reg lo Rafal Benizarragaraya ab 5 jouades.

A Juan London, lo Rafal a Benizarragx a Benagzen ab 6 jouades.

A Pons de Olzet ab sos companions, lo Rafal Locoplan ab 5 jouades.

A Barenguer Tender, la Alcaria Dajat Almarhi Libanioti ab 5 jouades.

A Barenguer de Vila major, y a Bernat son jerma lo Rafal Alubacar Alcellel ab 5 jouades.

A Bernat de Vila major lo Rafal Armia ab 5 jouades.

A Pera Palou lo Rafal Abentax Atpayzan ab 4 jouades.

¶ 21* g. A Arnau Cantador de Tarragona, lo Rafal Carnexarraya atagari ab 6 jouades.

A Sanxo de Belpuig, lo Rafal Layan Algenuz ab 10 jouades de las quals lo Rey ne dona 5 al Infant Don Pedro.

A Bernat de Parets de Vila Franca, y sos jermans la alcaria Addurel ab 4 jouades y la Alcaria Almudaina ab 8 jouades y la Alcaria Benidelam ab 5 jouades.

A Jaffic Juyeu, lo Rafal Axat ab 4 jouades.

A Pera Alcover, la Alcaria Berigiba ab 4 jouades.

A Bernat Laven de Barcelona la Alcaria Ado-rela ab 6 jouades.

A Guillem Arnau de Seregossa lo Rafal Bilela ab 6 jouades y lo Rafal Beniduri ab 6 jouades.

A Jaume de Montpellier lo Refal Benisaber Alcajofere ab 10 jouades.

A Berenguer de Belvey y Guillem Robenti son parent la Alcaria Orta, ab 8 jouades.

Als Juyeus de la Almudayna lo Ratal Benialfini ab 8 jouades y lo Rafal Beniaptitas ab 5 jouades.

A Pere de Palau lo Rafal Alaonar ab 4 jouades.

¶ 22* A Barenguer de Terrassa y se muller lo Rafal Albeniembre ab 6 jouades.

A Barenguer Garay de Monpeller la Alcaria Alnamet ab 6 jouades.

A Guillem de Lorach de Tarragona lo Rafal Alabiath ab 8 jouades.

A Bernat Pocasanch de Barcelona y Arnau Pocasanch y Bernat Tortosa, lo Rafal Adeffle exagua que vuy se nomena Deffle ab 8 jouades.

A Pera Juan escriva, lo honor qui fon Amna-luset prop de la Vila de Sineu ab 5 jouades.

A Pera Novellas de Tortosa y als seus, lo Refal Alhanat bimortit, lo que vuy nomenen mortijt ab 5 jouades y la Alcaria Alpeninadelel bianortit ab 5 jouades, y lo Rafal Algedit ab 5 jouades y lo Rafal Albenmutaruf ab 4 jouades y lo Rafal Alzinet abnalatex ab 5 jouades, y lo Rafal Almenorque ab 4 jouades.

A Arccyio escriva, lo Rafal Aynaafa ab 6 jouades de las quals lo Rey ne dona 3 al Infant de Portugal.

A Pera Caynay, lo Rafal Abemubaxar labens-crix ab 7 jouades.

¶ 22* g. A Cremenis de Filera la Alcaria Are Alayn ab 8 jouades.

A Pesqual de la sise de Barcelona, la Alcaria Almancha ab 8 jouades.

A Pera de Novellas y als seus, lo Rafal Montegut Ayzagan ab 8 jouades.

A Pere de Menoch lo Refal Alamach ab 5 jouades.

A Guillem de Belluerger, lo Rafal Benigaful-xica apaguera ab 3 jouades.

A Ramon Espiciayre de Monpeller, lo Rafal Benihart, ab 4 jouades.

A Garau de Castelló de Tortosa, y als seus, lo Rafal Abdelozuz Abinsaux ab 5 jouades, y lo Rafal Alemuti ab 5 jouades y lo Rafal Abenjusel ab 5 jouades y lo Rafal Alubrecati, ab 4 jouades, tot 18 jouades.

A Pera de Sebisbal, la Alcaria Abenmaxbar ab 6 jouades.

A Pera Sebisbal de Tarragona, la Alcaria Abenabar (ques diu la Bisbal de Sta. Margaritta) ab 6 jouades.

A Guillem Caros, la Alcaria Malian ab 4 jouades.

A Pera de Pina Cavaller, la Alcaria Solanda ab 8 jouades.

¶ 23* Dels nous pobladors de la Vila y terma de Petra, que primer possehiren en ella Alcarias y Rafals

A Ramon Tos de Tortosa, la Alcaria Nevoliex ab 12 jouades.

A Don Pedro de Portugal, la Alcaria Abenso-nex, ab 7 jouades, y la Alcaria Alanari, ab 10 jouades, y lo Refal Abundug ab 4 jouades, y la Alc-aria Bihucde de Humer rahlayn Benoeddi fulumen ab 7 jouades, tot 28 jouades.

A Matheu de Sabadell, la Alcaria Benimilem ab 8 jouades, y la Alcaria Maria ab 8 jouades, tot 16 jouades.

A Bernat Saler, de Terregona, lo Refal Benia-lhax bemualge, ab 4 jouades.

A Barenguer Avolg de Barcelona, lo Rafal Alarraf ab 4 jouades.

A Barenguer Jorda de Terregona, lo Rafal Abenubaxer ab 7 jouades.

A Ramón de St. Martí, lo Rafal xayaddar ab 5 jouades.

A Thomas Pentider de Barcelona, lo Rafal Almozor ab 5 jouades, de les quals lo Rey ne | 23* g. donà a Lop Ferrendis dues jouades.

A Palegrí Adobador, lo Rafal Ablanaserach ab 5 jouades, de les quals lo Rey ne dona 2 a Ramon de Casals.

A Ramon de St. Martí la Alcaria Abadeclin ab 10 jouades.

A Ramon de Aragó de Tortosa, lo Refal Berulal Hazeri ab 5 jouades.

A Pons Dolset y sos 5 companions, lo Rafal Ayida y lo Rafal Almunia ab 6 jouades, y la Alcaria Benialbatel ab 6 jouades tot 12 jouades.

A P. Ramon de Sant Martí, lo Refal Allelutz ab 15 jouades.

A Pera Carros; lo Refal Abenjuseph, ab 6 jouades.

A Guillerm Sagner de Barcelona y a se filla la Alcaria Alanaria ab 10 jouades.

A Ferrandis Juglar lo Rafal Benimarco ab 5 jouades.

A Ramon Carros, lo Refal Benimugnif ab 6 jouades.

A Ramon Paxonat de Marcella, la Alcaria Azarro ab 12 jouades.

A Lop Ferrandis, lo Rafal Benimache ab 4 jouades.

| 24* A Arnau de Barcelona, lo Refal Abenxchuchar ab 5 jouades.

A Barenguer Sastre de Marcella, lo Rafal Abenfarda ab 10 jouades.

A Alfonso Martines, lo Rafal Benniraccar ab 2 jouades.

A Aymerich de Camp prebant y son jerma la Alcaria Benulbatar allagenna ab 10 jouades.

A Ramon de Castell Bisbal, la Alcaria Malilla, ab 8 jouades y lo Rafal Alluchel, ab 8 jouades, y lo Rafal Benubalech, ab (sis) jouades y lo Rafal Ceboschan, ab 6 jouades, tot 28 jouades.

A Lorens Comis la Alcaria Alforfa ab 2 jouades.

A Ramon Seclusa, la Alcaria St. Martí ab 15 jouades, y lo Rafal Bonayrais, ab 4 jouades, y lo Rafal Benubalec Alfatín ab 2 jouades, y lo Rafal Abetz ab 2 jouades, tot 23 jouades.

Als fills de Mont ros, lo Rafal Abnalayarach ab 6 jouades.

A Pera de Sansó, la Alcaria Termanor, ab 7 jouades.

A Pera Caymari, la Alcaria xutalel, ab 10 jouades y la Alcaria Razahrcoba ab 5 jouades y la | 24* g. Alcaria Cadachyx, ab 7 jouades tot 22 jouades.

A Pera Garriga de Terragona la Alcaria Atabos ab 4 jouades y la Alcaria Teze ab 7 jouades, tot 11 jouades.

Als Juyeus del Call lo Rafal Alaonar ab 5 jouades, y lo Rafal Abenxuaich ab 5 jouades y lo Rafal Zamaha ab 5 jouades, tot 15 jouades.

A Marimon Claver, lo Rafal Alebjat ab 3 jouades.

A Ramon de Castell Bisbal, lo Rafal Albedette ab 11 jouades.

A Guillerm de Sola de Barcelona, la Alcaria Benirolxul ab 5 jouades.

A Ramon Carros la Alcaria Pellar Pilliar ab 6 jouades, y la Alcaria Pelliarenia ab 4 jouades, tot 10 jouades.

A Lorens Gomis la Alcaria Abenmarixa ab 13 jouades.

A Pera Domingo la Alcaria Teruxchi ab 8 jouades.

A Romeu de riu juehos, lo Rafal Benimofarix ab 8 jouades.

A nen Carros, la Alcaria Benimogeyth, ab 5 jouades.

A Barthomeu de Aulona la Alcaria Arian ab 8 jouades.

25* Dels primers pobladors qui principiaren, y possehiren, heretats y terras en la Vila y Terma de Arta, que los moros nomenaren Jartan.

A Juan Descolomers de Barcelona, li fou assignat la Alcaria Morell ab 5 jouades que son 80 quarterades.

A Sta. Maria Despuig, la Alcaria Benimurgia ab 5 jouades, y la Alcaria Benilhadet ab 10 jouades y la Alcaria Abeneyta ab 5 jouades y la Alcaria Benicarmia ab 5 y la mitat de la Alcaria de Homar ab 5 jouades tot 35 jouades.

A Lopes Deslava, la Alcaria Biniagirina ab 8 jouades, y la Alcaria Benurulatx, ab 6 jouades y la Alcaria Benolbatx ab 6 jouades.

A Guillerm de Fraga la Alcaria Alpera ab 7 jouades, y la Alcaria Beriray ab 5 jouades.

A Sta. Maria Despuig, la Alcaria Dajat Beraaginar ab 10 jouades.

A Juan de Canet y son fill, la Alcaria Benualdelbar ab 12 jouades.

A Jaume de Medina la Alcaria Benuaraba ab 8 jouades.

| 25* g. A Galicia de Medina, la Alcaria Abenjutut, ab 8 jouades.

A Juan de Medina la Alcaria Benixait, ab 8 jouades.

A Guillerm Despuig la Alcaria Bonayet, ab 5 jouades.

A mtre. Andreu de Barcelona, la Alcaria Beninagar ab 7 jouades.

A Barenguer docni, de Marçella, Alaagdan ab 11 jouades.

A Bernat Tiso y son jerma, lo Rafal Montblanc ab 5 jouades y la Alcaria de Ayarroba ab 5 jouades, tot 10 jouades.

A St. Jordi, la Alcaria Alfannach ab 5 jouades, y la Alcaria de Anon ab 5 jouades, tot 10 jouades.

A Bernat de Pavia, la Alcaria xalman ab 8 jouades y la Alcaria Benimutxul, ab 4 jouades, tot 12 jouades.

A Guillerm Toso, la Alcaria Talbune ab 6 jouades.

A Juan Gasth la Alcaria Alvasusi ab 4 jouades,

A Don Pedro de Portugal, la Alcaria Beninohaym ab 4 jouades, y la Alcaria Almahada ab 6 jouades, tot 10 jouades.

A Bernat de Pavia la Alcaria Alxicrati, ab 4 jouades.

| 26* A Guillerm Leo, la Alcaria Albenne ab 6 jouades y la Alcaria Benimoattec, ab 3 jouades, tot 9 jouades.

A Juan Pariz, la Alcaria del Pollensi ab 4 jouades.

A Troye Infant, la Alcaria Almohada, ab 6 jouades.

Per la copia:

ANTONI M.ª ALCOVER, pre.

(Continuará)

Privilegi del Convent de Jesús de Mahó de porer pescar dins aquell port de «S'Escui» en avall

(Copia d'una copia en pergami qu's conserva a la Biblioteca Pública de Mahó).

Hoc est transumptum bene et fideliter sumptum a quadam Litera Regia in Archiuo beatae Mariae de Jesus extra menia civitatis Maioricarum constructi recondita siue deposita inuenta in simplici papiry solco manuscripta cum firma Magestatis domini Regis nec non regentium et aliorum officialium S. S. Aragonum Concilii in calce authorizata et in forma Cancelleriae expedita cum magno sigillo Regio extra munita olim ut apparet clausa nunc vero aperta dimissa pro ut foris siue in dorso scripta est. Al noble mag.^o amado consejero y Portañvezes de vuestro general Governador don Juan de Cardona y Rocaberti inter vero thenoris sequentis. El Rey. Governador et Guardian del Monasterio de Jesus de la villa de Mahón nos ha referido que la Mag.^d del Emperador mi señor y Padre questa en el Cielo hizo merced al dicho Monasterio que en el Puerto de Mahón desde el endrecho de aquel donde está una seca que se dize el Escull abaxo que según dize son dos tiros de Arcabuz ninguna persona pudiesse pescar en este termino con ningun genero de redes ni de otra manera saluo con canya, la cual les hizo considerando la pobreza muy grande del dicho Monasterio para que los Religiosos se aprovechassen de la pesca en la quaresma y aduiento y para otros entretenimientos del año y que esta m.¹ se les perdió en la desgracia de Ciudadella quando los Turcos la saqueron y no la han podido hallar. Por lo cual nos ha supplicado les hiziessemos m.^d de lo mismo por la mucha pobreza de aquel monasterio y como quiera que olgaremos que en lo sobredicho reciba limosna y beneficio os lo auemos querido remitir a vos y encargaros y mandaros que constando hos que tenía esta gracia a dicho monasterio y no auiendo cosa en contrario dello ni prejuizio de terçero se la guardays y agays guardar que tal es nuestra voluntad. Dat y en Madrid XXVII de Enero año de MDLXIII—Yo el Rey—V.^o don Berengarius vicarius—V.^o Comes R^ogo—V.^o Sora R.^s—V.^o Loris—V.^o Sentis—V.^o Sapeña—In Maioricarum Februarii 1630—Sig-

num meum Raphaelis Gari not.^s publici et civis maior qui presens transumptum a suo originali recondito et reseruato in Archivo Monasterii et Conventus Beatae Virginis Mariae de Jesu extra menia civitatis constructi fideliter sumptum manu aliena scriptum veridice autem cum eodem originali comprobatum clausi die martis decima nona mensis februarii anni millessimi sexcentessimi tirigenssimi.—Sig ☩ num mei Jacobi Pujol not.^s publici ac civis Maioricen hujusmodi exempli testis.—Sig + num meum Michaelis Seguí not.^s publici et civis maioricarum hujusmodi exempli testis.—

Per la copia: ANTONI M.ª PENYA.

Per l'Historia i Vocabulari d'Arts i Oficis Balears

I.

Inventario de muebles, de un predio de Petra en 1521

Pocos documentos hay tan interesantes y sugestivos como los inventarios. A través de cada uno de sus números se ve surgir un objeto nuevo; se ve poblar una habitación o una casa entera. El que hoy ofrecemos es el inventario típico de herramientas y muebles de una casa rústica o predio de Petra, que debe ser *So'n Net*.

Además del precio medio que se asigna a cada objeto usado, se ve en los números que lo componen uu ajuar igual o idéntico, a los de ahora. Su vocabulario no ha variado en lo más mínimo, lo cual, es prueba de la vida secular y tradicional que en Mallorca vivimos. Además, podemos calcular el precio medio de cada uno da estos objetos nuevos, que en este inventario se les adjudica. Este documento es un pliego suelto, que forma parte del arrendamiento a *mitjes*, de un predio que poseía en la villa de Petra el magnífico Matías Net y arrendaba en compañía y por cuatro años a Joan Juny y a Gabriela, su mujer. Está datado en 28 Septiembre de 1521. Hace pues 396 años. Se encuentre en el tomo 6 del Protocolo de Antonio Bosca, notario desde 1505 a 1562. (*Arch. de Protocolos*). Dice así:

Cedula de les heynes qui son dexadas an el Senyor en Juan Juny, en la sua posesió de Petra.

«Primo, quatre axades, estimades 12 sous.

«Item, dos cavechs grosos y un cavaquel, 1 lib. 12 sous.

Item, una destrala estimada 4 sous.
 Item, un gatsoll, dos sous.
 Item, dos rellas per 1 liura 10 s.
 Item, dos restells guarnits ab gullada y corretxada 2 s.
 Item, una escarpre y una serra, per 4 sous.
 Item, un mertell y tenalles, 3 s.
 Item, una raspe y una caxe, 3 s.
 Item, una llima, 2 s.
 Item, una barrina y una plane, 2 s.
 Item, dos aradas de bestias guarnits, sens rellas, 1 liura, 3 din.
 Item, quatre traques per 6 s.
 Item, dos axengues nous, per 10 s.
 Item, una destrala vella, per un s.
 Item, unas sconellas vellas, que les torn tal con son.
 Item, dos graneras, una vella y altre nova, 3 s.
 Item, tres cordes de spart, un s.
 Item, dos rellas de llaurar y dos coxins, per 9 s.
 Item, dos alberdans, un nou altre vell, 8 sous.
 Item, un calesso, que lage a tornar com es y una romana.

Les eynes de la cuina

Primo, dos calderas, una xica, altre migansera, per 2 liures estimada.
 Item, dos ferros de cuynar, per catorse sous.
 Item, dos olles de coure, per 3 liuras 2 sous.
 Item, una guiradore gran per la llar, 2 sous.
 Item, una pella ab se giradore de ferro, per 6 sous.
 Item, dos llamaners, estimats, 2 s.
 Item, quatre escudelles hobra de Valencia y sis verts, dos plats hobra de Valencia, per 2 sous sis diners.
 Item, dos plats de fust, 1 sov.
 Item, una taçe de estany per beure, 3 sous.
 Item, un cadaf de haram, per 6 sous.
 Item, un morter ab se ma de coure, per 8 sous.
 Item, dos sarries d'espart y un rey (?) per 7 sous.
 Item, un manedor de hast de ferro, per 2 sous.
 Item, una mesure de almut i mitge quartera, per 14 sous.
 Item, dos parells de portadores, 1 liura.
 Item quatre botas de mane y dos carre-tells que les torne tal com son.

Item, tres tonells congrenyats y cadireta de tenor de dos sous cada hu, que'ls haie de tornar tal com son vuy, que son bons per emprar.

Item, un cubell congrenyat de dos congrenys, quel hage de tornar tal com es vuy.

Item, dos cortins de sis q.^o y mig casqun ab quatre cercols de ferro cada hu, per 16 s.

Item, tres pinenteras de terra, per 15 sous.

Item, un huró de palle, detenor de vint quarteras, quel hage de tornar tal qual es vuy.

Item, unas grellas de ferro, per 2 sous.

Item, una rralle de ferro, per 2 sous.

Item, un coledor de brossat de haram per 3 s.

Item, tres olles coleras de terra, per 3 sous.

Item, dos banchs xichs de arerar a la era 3 sous.

Item, tres cadires de fust de 10 costellas cascuna de Barcelone, per 6 sous.

Item, una pastera ab se cuberta y dos cedasos per 13 s.

Item, tres covens, un gran y dos xichs, per 3 sous.

Item, una panera gran, altre xica de tape y una casera de criar polls, tot 4 sous.

Item, dos jous, un de besties, altre de bous, 12 sous,

Item, dos marfegas y dos lits, lo hu en-caxat, l'altre ab dos banchs y sinch pots, que les hage do tornar tal con son.

Item, dos picas y una lançe, ço es gla-vis, per 18 sous.

Item, dos senalles de una cortera cascuna de palme per 6 sous.

Item, una ferrada per munyir per 12 s.

Les heynes del Celler

Item, en lo saller, un cup gran ab son afollador, fornit de falcheta tot per emprar, quel hage de tornar tal con lo reb.

Item, tres botes congrenyades, totas per emprar.

Item, un afollador xich per fer vin blanch per emprar quel hage a tornar tal cual es.

Item, dos taules la una redone, laltre largue ab sos petges per 1 liura.

Item, una ballesta xica, per 1 lliura 5 s.

Item, un cossi de terre, de fer bugade, per 4 sous.

Item. dues cadenes grosses per a fermar a le menjadore ab sos tornets. per 7 sous.

Item, un ambut xich de vendra vi, per un sou 6 diners.

Item, un poal de haram al pou, de beure. per 12 sous.

Item, quatre esquelles, entre en case (sic) y que aporta el bestiar, o pus ver, sonays, per 4 sous.

Item, uns picarols nous de un sou 6 diners le pesa, 12 sous.

Item tres collars de ferro ab sos picarols, que los portan las someras, per 9 sous.

Item, aportan los bous tres collars de fusta ab sos picarols xichs, per 3 sous.»

Por la copia

G. LLABRÉS.

CONFERENCIES

AN EL

Museu Arqueològic Diocesà

CONFERENCIA VIII.

L'ideal cristià en la pintura religiosa.

La donà Mn. Francesc Esteve dia 22 de març devant un públic selecte que omplia d'en gom en gom la sala, escoltant tothom amb una gran atenció, i bé s'ho mereixia el conferenciant, que desplega el seu tema amb gran destresa, competència i enginy, demostrant fondos coneixements pictòrics i d'història de les belles arts. Feu veure com l'ideal pictòric cristià contra-passa de molt tots els altres ideals coneguts dins l'història, ideal que presentà a través dels sigles, desde ses primeres passes dins les catacumbes, passant pels sicles bizantí, llatí, romànic i ogival primitiu fins arribar a l'edat d'or de la pintura cristiana, el sigle xv i primeria del xvi, amb les escoles italianes i flamenques fins arribar a les sublimidats de Fra. Angelico, Rafel Sanzio, Miquel Angel, Van der Goes, Van Dick, Velásquez, Murillo. El conferenciant caracterisà amb pinzellades de mà mestra aqueixes escoles i llurs pintors capdavanters, presentant projeccions de llurs obres caporals, fixant-se especialment en Rafael de Sanzio i Miquel Angel; i va treure de tota la seua brillant exposició dues conseqüències pràctiques: 1.ª Que l'ideal cristià és massa gros per poder-lo tancar dins cap sistema o forma plàstica ni poder-lo negú agotar, i que l'art s'és fet tant més amunt com més i millor l'ha presidit aquell ideal; 2.ª Que els pintors no han de dur mai altra idea que d'anar sempre illuminats i inspirats de la llum sublim de l'ideal cristià i que els amadors de l'art i de l'esplendor de la *Casa de*

Deu han de protegir i donar l'importància que pertoca a les pintures que hi han de figurar a fi de que no entri mai dins la *Casa de Deu* res que procedesqui del mercantilisme sens elevació de criteri i sensa direcció sòlidament cristiana, res que surta d'un pinzell ignorant o inepte. Així les esglésies seràn allò que han hagut d'esser sempre: tresors d'art a on l'obra exquisida de l'home, unida a la de la naturalesa, serà un himne vivent i perdurable a la major glòria de Deu.

CONFERENCIA IX

Les escultures del Museu Arqueològic Diocesà.

La donà D. Guillem Reinés dia 3 d'abril, seguint devant un públic nombrós i selecte el seu estudi de les escultures que guarda dit Museu, fixant-se en les del Reneixement i en les derivades d'elles. Per això indicà tot d'una l'història de la formació de l'escola artística del Reneixement que brollà dins Toscana, concentrant-se a Florencia i extenent-se d'allà per dins les altres regions italianes i dins les demés nacions europees, fent notar que els capdavanters de la nova escola se veren poderosaments amparats i protegits del gran Papa Nicolau V i del rei N'Anfós V d'Aragó, casi sempre resident a Nàpols i dels Medicis de Florencia. El conferenciant espinzellà les diferents fases que presenta el Reneixement: la 1.ª, la de les primeres passes, no sempre ben segures, que a França li diuen *del rei Francesc I*, *Isabelina* a Inglaterra i *plateresca* dins Espanya; comprèn els dos primers terços del sigle xv, que a Mallorca són del xvi; 2.ª, el Reneixement acadèmic, que a Italia és la *edat d'or*, corresponent dins Mallorca an el xvii; 3.ª les derivacions del Reneixement, que amb els noms de *rococó*, *barrroc* o *xurriqueresc*, umplen el sigle xvii i dins Mallorca el xviii; 4.ª la reacció neoclàssica que brota devers Italia la primeria del sigle xviii, arriba a Mallorca la darrería del mateix sigle. Sentats aqueixos principis, recordà el conferenciant les esquisideses del nostre gran Sagrera en les estatués del *Portal del Mirador* de la Seu, de la Llonja i de Nàpols; donà projeccions de bossins de galeria i de finestres que hi ha an el Museu, de *Ca'n Cirerol*, *des Call* i de *Ca'n Cortey* del carrer d'En Morey i d'altres bandes; feu esment dels portalets d'estudis, de moltes *entrades* de Ciutat, que son vertaderes meravelles d'enginy i bon gust; encarí la gentilesa de la *Casa de l'Almoïna* de la Seu, de la qual donà una projecció; les trones de la

Seu; la finestra baixa de Carles V del carrer de Zavellà, la baranda ogival, fa temps desapareguda i que n'hi ha bossins an el Museu, de l'escala de Ca'n Fuster, avui ca'l Comte d'Aiamans. Se fixà també en els *escuts d'armes* que hi ha en el Museu, que els més notables són els dels Bisbes Arnedo i Vich i Manrique; aquest acabà la Seu, pagant del seu la magnífica portalada major, obra de l'escultor Verger, de la que donà varies projeccions, estudiant una partida de fragments que en guarda el Museu. Espinzellà després l'importància i gran valor dels retaules barrocs que els escultors mallorquins o venguts a Mallorca feren per les nostres esglésies durant els sigles xvii i xviii; essent-ne el caporal el castellà Herrera, que feu la grandiosa i gallarda portalada de St. Francesc d'Assís; un fill seu i un net seguiren aquí la seua gloriosa tradició. Dedicà una memoria encomiàstica an el gran escultor barceloní N'Adrià Ferràn, del qual queden qualques obres a Mallorca, entre altres, St. Juan Batista i St. Bru de la capella de St. Pere de la Seu. Finalment esmentà algunes de les preciositats que la Excma. Sra. Comtessa de Séguier ha donades an el Museu, això és, el cetre d'os de peix, tot esculturat, d'En Lluís XIV de França i dos mantins d'espasa, d'os també, un del mateix Rei i l'altre del darrer Rei de Polònia. Amb això acabà el conferenciant el seu sementer, rebent moltes d'enhores bones del distingit i nombrós auditori.

CONFERENCIA X.

Les murades de la Ciutat de Mallorca

La donà lo Rnt. P. Miquel Alcover, S. J. dia 18 d'abril a l'hora acostumada. Seguint el cap de fil de les anteriors conferències, espinzellà l'història de les murades de Ciutat desde la conquesta dels pisans (any 1115) fins a mitjàn sigle xvi quant començaren les murades darreres que hi ha hagudes. Feu notar que Pisa, la primeria del sigle xii, era l'Estat italià més fort per mar, i Mallorca un niu de corsaris i pirates que petxucaven massa totes les costes cristianes de Llengua d'Oc i italianes; per lo qual s'aplegaren amb els pisans molts que no ho eren, i havent la flota creuada tocat a la costa catalana que prengueren tot d'una per Mallorca, s'hi uní el Comte de Barcelona Ramon Berenguer III, i plegats, pisans i catalans, envestiren cap a les Balears, conquistant primer Eivissa i desembarcant llavò devant la Ciutat de Mallorca, els pisans a l'Arenal i els catalans a Sta. Ponsa. Aquí

el conferenciant donà una relació molt per menut de les batalles i combats que hagueren de entaular pisans i catalans per prendre la nostra Ciutat, sempre fundat an els monuments escrits i de pedra que ens romanen d'aquell temps, dels quals, de les indicacions que donen de les murades, tot descrivint les batalles que hi havia, deduí el conferenciant com eren i com estaven les murades que llavò tancaven la Ciutat. Així aclareix que hi havia una porta devers aquí on acaba avui el *carrer del Sindicat*, i una altra devers *Sa Llonja*, i un altra devers la *Plaça de ses Copinyes*, anomenada a les hores *Beb-el-Gerich*. Presa la Ciutat, el Comte de Barcelona amb tota la seua força se'n anà a ca-seua, deixant comanada an els pisans la conquesta, pero ells, no veient-s'hi segurs, s'espitxaren amb tot lo que pogueren ramassar cap a Pisa. Feu avinent el Conferenciant que, tot tomant les murades darreres, trobaren fonaments de murs romans i diferents portes que hi havia, com la que més envant anomenaren de Sta. Margalida, una altra allà on és avui la *Plaça de Toros*, una altra dins el baluart del Sitjar, que li deien *de Porto-Pi*. una altra devers *Sa Dressana*, una altra devers l'actual *Corter de Cavalleria* i llavò *Sa Portella*, a on hi havia una font. An el sigle xiv obriren la de *Sa Calatrava* i la *des Camp* perque ho demanaren els assaonadors o *Calatravins*. Reconquistada la Ciutat i l'illa, els Jurats i els Reis tengueren prou esment de conservar les murades que n'eren la defensa, pero de cada dia resultaven més insuficients, fins que a mitjàn sigle xvi fone precis fer-les noves de sol a rel. La descripció de tal obra la reservà el Conferenciant per un altre dia. L'auditori, prou nombrós i selecte felicità el P. Alcover, anant-se'n tothom content i satisfet de la Conferencia.

CONFERENCIA XI

Evolució de la pintura an el sigle XIX

La donà dia 25 d'abril D. Juan Sureda i Bimet sobre la evolució de la pintura an el sigle xix. Com el tema és tan vast i el disertant hi diu tant de prim, tot d'una va pintar a grans pinzellades l'estat de coses de la darrería del sigle xviii d'on pervengué aquella evolució, recordant l'influencia colossal d'En Napoleón I dins el mon civilisat, no sols en la situació política, sinó també en la social i en l'artística i l'estat d'Espanya amb En Carles IV i Na Maria Lluïssa an el trono i En Godoy senyor de tot, desterrant homes com En Jovellanos, que

exercí la seua sanitosa influència dalt Fr. Manuel Bayeu, notable pintor al fresc de la Cartoixa de Valldemossa, sentint-se també a les hores l'acció artística tan potent del Cardenal Despuig, fundador del Museu d'Escultura grega-romana de Raixa i de la Galeria de Pintures i Biblioteca de la seua noble família, glorià un temps de Mallorca. A França brollà la nova escola pictòrica que venia a condemnar les gracies de Versailles i Trianon, dels Wateau, Bouchez, Chardin, Fragonard. Un dels capdevaners de tal escola fou Greuze, mort l'any 1805; també ho foren a Espanya Mengs i Azara i s'hi feu la sabia Administració francesa de Belles Arts. El disertant espinzellà la figura d'un altre capitost francès, el famós David, convencional, demagog flametjant, que aplegà molts de deixebles, imposant-los terriblement el seu dogmatisme, figurant come tals enginys tan acorats com Gros, Girodet, Delacroix, Gericoult, Gerard. La nova escola aviat ne veu brollar una altra, la romàntica, de la qual resulta cap-pare i oracle el mateix Delacroix. Aquí el conferenciant entra a tractar de l'immortal Goya, donant les fites ben netes de totes les passes que feu i evolucions que experimentà i sublimidats que va atènyer aquell pintor vertaderament genial i extraordinari, un dels astres de primera magnitud de la pintura espanyola. Entrebaulades amb aquesta exposició, tan ben clavetjada, presentà el conferenciant un enfilall de projeccions d'obres famoses dels pintors que anava estudiant. Feia una hora que parlava, i deixà per conferencies successives la gran partida de coses que li quedaven a dir. El públic, ben selecte, que omplia de gom en gom la sala major del Museu, feu grans mans-balletes i rebé moltes d'enhores-bones el conferenciant.

Tot seguit Mn. Alcover, come President de la Junta de Patronat del Museu, declarà clos el curs de conferencies ubert dins el janer, i feu avinent que dins l'octubre, si Deu ho vol, en començarà un altre, convidant-hi tothom.

†

M. I. Mn. Jusep Oliver

Dia 4, casi repentinement, passà d'aquesta vida. Sols hi fou a temps l'Extrema-Unció.

Nat a Sóller l'any 1849, fets sos estudis

an el Seminari de Mallorca i ordenat de prevere l'any 1872, fou Vicari de la seua vila desde l'any 1873, passà d'Ecònom de Lluchmajor l'any 1883, de Canonge d'Eivissa l'any 1885, de Capellà Major de St. Francesc el Gran de Madrid l'any 1888, d'Ardiaca de la Seu de Mallorca l'any 1890 i Degà de la mateixa l'any 1898. Era Doctor en Teologia i Dret Canònic, bon predicador, zelós de la Gloria de Deu i del prestigi de l'Esglesia, protector de totes les obres piadoses i de cultura, autor d'uns quants opuscles que publicà sobre socialisme. Erigí i pagà del seu el Convent de monges del Port de Sóller. Erà soci antic de l'Arqueològica. L'any 1915 fou Governador Esglesiàstic de Mallorca per malaltia de l'Íhm. Sr. Vicari Capítular, desde dia 20 de setembre fins dia 4 de desembre. Sens dupte Deu nostre Senyor li haurà recompensades així com Ell sol les moltes de bones obres que feu aqueix bon amic nostre.

¡Que el Bon Jesús l'haja trobat en estament de gracia!, i si encara estigués entretengut an el purgatori, ¡que el trega i l'admeta a l'etern descans de la Santa Gloria! i doni a la seua honorable família molts d'anys de vida per pregar per ell, i el conort i conformança que tant i tant necessita per suportar un cop tan terrible com tou aqueixa mort! Al cel lo vegem! Amèn!

Advertencia

El nombre dedicat an el nostre ditunt President, N'Estanislau Aguiló, per no haver tengut d'hora el gravat llest que n'hem de publicar, no és aquest de maig; serà, si Deu ho vol, el de juny. Ara ja tenim el gravat, que el mos han fet a Barcelona, i ben bé que el mos han tret, gracies a Deu.

SUMARI

	PÁGS.
1. Documentos inéditos del Pontificado del Rdm. D. Francisco Ferrer, Obispo de Mallorca; por la copia: Francisco Frontera, seminarista	261
2. Publicacions rebudes durant l'any 1916, pei P. A. Sanxo	264
3. Historia de Mallorca del Dr. Mn. Juan Binimelis	266
4. Privilegi del Convent de Jesús de Mahó de porer pescar dins aquell port de "S'Escui, en avall	272
5. Per l'Historia i Vocabulari d'Arts i Oficis Balears; per la copia: G. Llabrés	272
6. Conferencies an el Museu Arqueològic Diocesà	274
7. † M. I. Mn. Jusep Oliver	276
8. Advertencia	276